

Protestantse Wijkgemeente
Zoetermeer-Noord

Vieringen in de Lichtuskerk

Advent, kerst, zondag Onschuldige kinderen

December 2018

December 2018 – advent, kerst, zondag Onschuldige kinderen

Voor u ligt de bundeling van de vieringen in december 2018.

Het adventsproject rond het thema “Iedereen in de stal” bracht onverwachte (Bijbel)figuren en dieren naar de stal. Niet alleen Jozef en Maria, maar ook Abraham, Ruth en nog een aantal andere bekende en minder bekende figuren. Niet alleen Eekhoorn en Mier, maar ook Neushoorn en Walvis met nog meer andere dieren uit de bekende verhalen van Toon Tellegen.

Deze bundeling omvat 8 vieringen. Naast ons team ging één gastvoorganger, Ellen Verheul uit Benthuisen, voor in een adventsdienst. In de kinderkerstviering op kerstavond voerden kinderen uit de gemeente een musical op, geleid door de kindernevendienst. In de jongerenkerstnacht(viering) werkten ook een aantal jongeren en buurtpastor Johan Roest mee.

In het schema hieronder een overzicht en paginanummering van deze bundeling. Het projectlied is opgenomen in de bijlagen, waarin ook een aantal andere teksten zijn te vinden. Tenzij anders aangegeven wijst ‘lied’ naar het Liedboek 2013.

Wij spreken de hoop uit dat deze bundeling dienstig is aan een goed gesprek – het thema van de nieuwjaarsdienst op 6 januari 2019.

Kerkelijk werker Jeanette Vos-Spek

Ds. Rein Algera

Ds. Nico de Lange

Pagina	Datum	Bijbelse figuren	Dierenfiguren	Thema	Voorganger(s)
Advent					
3	I 2/12	Abraham & Sara (Gen. 12: 1-7) Maria & Jozef (Matteüs. 1: 18-24)	Nijlpaard en Neushoorn (Wij alleen, p. 54)	Op weg	Ds. Nico de Lange
8	II 9/12	Ruth (Ruth 2: 1-13) Vader&2 zonen (Lucas 15: 11-32)	Eekhoorn en Mier (Wij alleen, p. 45)	Volhouden	Ds. Rein Algera
12	III 16/12	Henoeh (Gen. 5: 18-24) Maria die voeten zalft (Joh. 12: 1-8)	Potvis en Meeuw (Geluk bij een ongeluk, p. 43)	Troost	Prop. Ellen Verheul
15	IV 23/12	Noach (Gen. 8: 15-22) Elisabeth & Zacharias (Lucas 1: 18-25 en 57-65)	Eekhoorn en Nachtuiltje (Wij alleen, p. 11)	Vertrouwen	Ds. Nico de Lange
Kerst					
20	24/12	Kinderkerstviering			Ds. Rein Algera
22	24/12	Jongerenkerstnacht(viering)			Kerkelijk werker Jeanette Vos-Spek en Buurtpastor Johan Roest
26	24/12	Kerstnachtviering			Ds. Nico de Lange
30	25/12	Kerstmorgenviering			Ds. Rein Algera
Zondag Onschuldige kinderen					
34	30/12				Ds. Nico de Lange
40	Bijlagen				

Eerste Advent – zondag 2 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Lied 218: 1, 3, 4 (Dank u voor deze nieuwe morgen)

Welkom en ontsteken van de 1^e adventskaars

Kaarsenlied: Lied 461: 1 (Wij wachten op de koning)

Stilte, begroeting en bemoediging

Psalm van de Zondag: Lied 25: 2, 7 (Heer, ik hef mijn hart en handen)

Kyrie: gesproken tekst

Zingen: Lied 463: 1, 2, 6, 7, 8 (Licht in onze ogen)

WOORD

Moment met de kinderen: gebed en projectlied: Lied 832: 1 (Geroepen om op weg te gaan) – zie bijlage

De kinderen gaan naar de nevendienst

Bijbellezing: Genesis 12: 1-7

Zingen: Lied 440: 1 (Ga stillen en den lande)

Bijbellezing: Matteüs 1: 1-25

Zingen: Lied 440: 3 (Wees onbezorgd gij armen)

Verkondiging

ANTWOORD

Zingen: Lied 802: 2, 3, 4 (Door de wereld gaat een woord)

Voorbeden, stil gebed en Onze Vader

(Mededelingen en) Gaven

Muziek: Stef Bos “Geef licht” <https://www.youtube.com/watch?v=rDyJUeeIV0A>

De kinderen komen terug onder muziek *Carnival des animaux – l'Elephant (Saint Saëns)*

<https://www.youtube.com/watch?v=f1nVDoCnsNk>

Schimmenspel adventsproject

GAAN

Slotlied Lied 444: 1 (Nu daagt het in het oosten)

Zegen beantwoord met driemaal “amen”

Zingen: Lied 444: 2 (De duisternis gaat wijken)

Verkondiging

Geen klassieke preken in deze advent.

Eerder impressies van de bijbelse reisgenoten die we deze weken ontmoeten.

Vanmorgen heb ik die impressies vormgegeven in een tweegesprek.

Geen exegese – nou ja, een beetje.

Wel een tussenzang – om te schakelen van het gesprek aan de keukentafel van Abraham en Sara naar de timmermanswerkplaats van Jozef die een innerlijk gesprek voert.

(Setting: Abraham en Sara aan de keukentafel)

VG Gaan? Moeten we gaan dan?

Op weg?

Al onze vrienden en familie achterlaten?

Moeten we gaan?

LECTOR Ja, misschien moeten we wel gaan.
Verder waar je vader niet verder kwam.
Maar hij was onderweg, tot hier.
En jij, zijn zoon, ga jij verder waar hij is geëindigd?
Hij stopte met gaan.
Om een lucratief handeltje te beginnen.
En hij verloor zijn visioen.
Maar jij toch niet?
Is het bij jou ook ineens weg?
Laten we gaan.
Er ligt misschien wel iets te wachten.
Achter de einder.

VG Maar als we gaan, welke reden hebben we dan?

Hier weten we wat we hebben.

Hier hebben we zekerheid.

Een goede en rijke streek.

Veel handel.

Verderop, heb ik me laten vertellen, is het soms maar droog en dor.

Wat komt er achter de einder?

Wat voor zekerheid hebben we dat het daar goed zal zijn?

LECTOR Zekerheid?

Die hebben we niet.

Dat weten we niet.

Maar je denkt dat je hier zoveel hebt.

Is dat zo?

Je hebt toch ook gezien dat dat handeltje van je vader vooral gebakken lucht is geweest?

Maar veel eerder was er die gedachte.

Die adem.

Die belofte: dat gaan ook zegen betekent.

Ja, ja, ik weet het, ik heb indertijd ook gelachen.

Toen je vader zei: ik gá, en jullie gaan met me mee.

Maar we gingen wel.

Toen heb je toch ook 'ja' gezegd?

VG Hmm...

Je zou bijna zeggen dat er meer in je stem zit dan ik gewend van je ben.

Alsof er een extra adem is.

Een extra klank.

Ja, oké – ik moet zeggen: je hebt me tot nu toe gesteund in alles.

Dan is het misschien wel goed om dat ook eens andersom te doen.
 Maar gaan betekent geen terugkeer.
 Als we hier onze waterputten loslaten, nemen anderen die over.
 Dat besef je wel?

LECTOR Het gaat toch niet om wat je hebt.
 Het gaat toch om wat je verwacht?
 Om verlangen...
 Dingen die je niet verwacht en toch kunnen gebeuren?
 Als je het vertrouwde durft los te laten.
 Dán, dan komt er iets van...

VG Wacht eens, is dat wat je nu zegt soms begonnen toen we gisteren in die stal waren?
 Die stal met die man en die vrouw en hun verwachte kind?
 Die zeiden dat het kind kwam, zonder dat ze wisten hoe?
 Ik weet nog hoe je met andere ogen naar hen stond te kijken.
 En ja, ik weet het, van dat verlangen...

En nu zeg je dat we ons door verlangen op weg moeten laten brengen...
 Dan heb je het toch over vertrouwen?
 Dát zou ik geloven willen noemen.

Jij, moeder van alle gelovigen...
 Laten we inderdaad maar gaan.

.....
Lied 802: 1 Door de wereld gaat een woord

(Setting: Jozef – innerlijk gesprek over zijn Maria en haar kind)

VG Gaan?
 Ja, ik weet het bijna zeker.
 Ja, ik moet gaan.
 Ik moet gaan want anders moet ik dat andere vreselijke doen.
 Dat vreselijke van de aanklacht tegen haar, mijn Maria.
 Dan moet het vooraan worden gezegd.
 Dat zij zwanger is geworden...
 Maar... dan heeft zij geen leven meer.
 En het kind in haar ook niet.
 En dát kan ik, dat wil ik niet laten gebeuren.
 Ook al is het volgens de regels.

LECTOR Is dat zo?
 Moet je gaan?
 Blijven kan ook het leven beschermen.
 Niet door de aanklacht, maar door de trouw.
 Trouw die groter is dan rechtvaardigheid?

Grotere gerechtigheid?
 Denk eens aan je voorouders.
 Denk eens aan Thamar – die bleef.
 En Rachab – ze bleef.
 Meerdere gerechtigheid – mag dat ook van jou worden verwacht?
 En – als jij het kind erin voorgaat – ook van je zoon?

Meerdere gerechtigheid?
 Ik dacht altijd dat de regels doorslaggevend waren.
 Maar nu ik er mee te maken heb, zie ik dat het niet altijd rechtvaardig is.
 Dood kan toch niet de bedoeling zijn van de regels?
 Het zijn toch *leef* regels?
 Als ik die regels toepas en zij heeft geen leven meer – dan doe ik iets niet goed.
 Nee, het kan zo niet bedoeld zijn.
 Hoe wel, dat begrijp ik nog niet helemaal.
 Maar ik moet dit niet doen, die publieke aanklacht.

Ik moet gaan.
 Liever dat ze mij beschuldigen – maar tegen die tijd ben ik al lang weg.
 Vertrokken naar elders.
 Een soort Abraham zal ik maar zeggen.
 Ben ik toch nog een soort van Abrahamskind.
 Ik ga – en dan kunnen de mensen zich om haar bekommeren.

LECTOR Maar dan, Jozef, weet je dan ook wat de bedoeling van dit alles is?
 Je kent haar zo niet – nee, dat begrijp ik.
 Maar als ze zelf nu eens niet weet wat er gebeurt, net zo min als jij?
 Denk eens aan je voormoeder Ruth – hoe ze meeding met Naömi?
 Weg uit land en volk om te *blijven* – bij haar die haar voorging?
 Die zo bleef bij de God van jouw voorouders?
 Als jij nu eens moet blijven om je door Maria voor te laten gaan?

Wie zei daar wat over God en zo?
 O, nu word ik ook nog gek in mijn hoofd.
 Hoor ik stemmen die er niet zijn?

LECTOR Als het nu allemaal eens van God is?
 Als het nu eens van God is gekomen?
 Als het nu eens een soort Sarah-kind is?
 De geboorte van haar zoon kon toen ook niet, zei iedereen.
 En toch gebeurde het.

Maar – o hoe kan ik het helder krijgen?
 Dan moet ik me dus enerzijds niet aan de regels houden, want dat is dood.
 Maar moet ik anderzijds ook niet weg gaan, want zou dan weglopen zijn?
 Weglopen van iets van God?
 Maar dan...

LECTOR ... moet jij misschien wel de vader van dit kind-dat-mijn-kind-niet-is worden?
... is dat misschien nu het enig juiste?
... moet je misschien niet anders dan ontvangen?
Geschenk van de Ene – geprezen zij zijn naam.

Oké, wacht, dus ik zou kunnen blijven.
En vader worden.
Maar als ik niet ga, maar blijf... – dan moet ik een thuis zoeken.
Wacht, wacht de stal.
Ja, die plek – een plek waar je thuis komt.
Als je een kind verwacht dat niet je kind is.
Dan hoor je niet in tussen het publiek thuis.
Dan moet je niet over de tong willen in de herberg.
Nee, geef mij dan maar een verborgen plek.
Een veilige haven.
Schuilplaats in de wildernis.

Blijven.
Trouwen en het kind omarmen.
De deur van de stal open zetten.
Iedereen welkom die dáár wil komen – dan komt het goed.
Maar dan... dan moet ik nu os en ezel water gaan geven.

En koekjes bakken voor de gasten.
Wie weet zien we Abraham en Sara daar wel.
En jij en ik, en onze burens.
En misschien wil je ook wat voer klaarzetten voor andere dieren, je weet maar niet wie er nog binnenkomen in de stal.
Iedereen die dáár wil komen: die is hartelijk welkom...!

En... ja, nu moet ik toch ook gaan.
Naar Maria.
En wel zo snel mogelijk.
Gaan, om haar te zeggen dat ik blijf.
Gaan, om haar kind te omarmen.
Gaan, om te blijven in Godsnaam.

Amen.

~~~~~

Tweede Advent - zondag 9 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Lied 1005: 1 (Zoekend naar licht)

Welkom en ontsteken 2e adventskaars

Kaarsenlied: Lied 461: 2 (Wij wachten op de Koning)

Stilte, begroeting en bemoediging

Luisterlied: Stef Bos "Geef licht"

<https://www.youtube.com/watch?v=rDyJUeelV0A>

Gezongen en gelezen Psalm van de zondag: Psalm 139

Zingen Lied 136: 1, 4 (Loof de Heer)

Gesproken tekst: 'Wij zijn blij met u!' naar het Zonnelied van Franciscus - zie bijlage

Zingen Lied 136: 11, 13 (Loof de Heer)

WOORD

Moment met de kinderen: gebed en projectlied Lied 832: 1, 2 (Geroepen om op weg te gaan) - zie bijlage

De kinderen gaan naar de nevendienst

Uitleg en verkondiging met daarin de lezingen

- Ruth 2: 5 - 13
- Lucas 15: 11 - 20
- Gezongen acclamatie: 'U komt de lof toe'

ANTWOORD

Voorbeden en stil gebed

(Mededelingen en) Gaven

De kinderen komen terug onder muziek *Carnaval des animaux - volière* (Saint Saens)

<https://www.youtube.com/watch?v=wXSJL8J6tVs>

Schimmenspel adventproject

DE MAALTIJD

Inzetting

Tafelgebed, besloten met het 'Onze Vader'

Vredegroet

Nodiging

Delen van brood en wijn

Tijdens het delen zingen we:

Lied 433 (Kom tot ons, de wereld wacht)

Lied 439 (Verwacht de komst des Heren)

Lied 454 (De mensen die gaan in het duister)

GAAN

Slotlied: Lied 425 (Vervuld van uw zegen)

Zegen beantwoord met driemaal "amen"

Zingen: Dona Nobis Pacem

Verkondiging

Noömi en haar man Elimelech woonden in Bethlehem, in het land Juda.

Zij emigreerden naar het buitenland, naar Moab, het land aan de andere kant van de Dode Zee. Zoals er nu mensen naar Europa gaan, landen aan de andere kant van de Middellandse zee.

Want als er geen water en geen brood meer is, dan moet je weg.

Niet omdat je daarvoor kiest. Maar omdat je geen keuze hebt.

Noömi en Elimelech bouwden in Moab een nieuw bestaan op.

En hun twee zonen trouwden met meisjes uit dat nieuwe land.

Maar dan sterven Elimelech en de zoons.

Als Noömi hoort dat de hongersnood voorbij is, gaat ze terug.

Zoals zo veel vluchtelingen vandaag liefst terug zouden gaan als hun vaderland weer leefbaar is.

Onderweg neemt Noömi afscheid van de ene schoondochter, Orpa.

Maar de ander, Ruth, wil met haar mee.

Als ze aankomen, zijn de rollen omgedraaid. Noömi komt thuis, Ruth wordt vreemdeling.

Beide zijn arm. Maar het is oogsttijd. En volgens de wet van Mozes mochten de velden niet helemaal tot aan de randen worden geoogst. Wat daar stond was voor de armen.

Maar die zorg was niet alleen een zaak voor de wet, maar ook voor het hart. Hoe groter het hart van de landeigenaar hoe breder de rand die zijn maaiers voor de armen moesten laten staan...

Ruth verzamelt aren, aan de rand van het veld van Boaz.

Lezing: Ruth 2: 5 - 12

Boaz heeft aandacht voor de mensen ook aan de rand van zijn land. Daarom ziet hij Ruth.

Hij vraagt zijn opzichter wie zij is. Ook die blijkt aandachtig te hebben gekeken.

Hij kent haar naam niet, wel haar verhaal. Hij heeft gezien hoe ze gewerkt heeft.

De hele dag, ze is al vroeg begonnen. En ze heeft steeds doorgewerkt en nauwelijks gezeten.

Boaz loopt naar Ruth toe en spreekt haar aan. Vaderlijk: 'mijn dochter' ...

Hij biedt haar graan aan voor voedsel, veiligheid bij mensen en kruiken om uit te drinken.

Dan is ook Ruth geraakt. Verbaasd over zoveel vriendelijkheid en zorgzaamheid.

Ze begrijpt het niet. Het zal ook toen niet vanzelfsprekend zijn geweest dat arme vreemdelingen welkom waren. Ze vraagt: waarom?

Omdat ik jouw verhaal gehoord heb.

Over hoe jij voor jouw schoonmoeder hebt gezorgd.

Hoe je dat hebt volgehouden, ook toen Noömi terug wilde.

Jij woont nu in het land van de God van Israël. God van mensen die zelf ooit vreemdelingen in Egypte waren. In alle armoede en in slavernij. Deze God zag hun ellende, was erdoor geraakt, en heeft hun bevrijding op gang gebracht. In het land van die God ben jij welkom, Ruth. Ik zal voor je zorgen.

Boaz. Een man als de goede herder in Psalm 23, die schapen geeft wat die nodig hebben.

Voedsel, drinken, veiligheid en rust. Een man ook in de lijn van Advent. Boaz en Ruth werden samen voorouders van David. De man waarvan de naam boven die Psalm 23 staat.

*In aandacht en geraaktheid is Boaz zelf beeld geworden van God waarover hij spreekt.
En daarom was er toekomst voor mensen.*

Jezus, uit het geslacht van David, geboren in hetzelfde Bethlehem waar ooit Elimelech en Noömi woonden, vertelt ook over de zorg van God. In een gelijkenis over een vader en zijn zonen.

Lezing: Lucas 15: 11 - 20

Gezongen acclamatie: U komt de lof toe

Een jonge man die niet uit armoede, maar met rijkdom naar het buitenland vertrekt.
Ver weg van zijn ouderlijk huis leeft hij er goed van. Maar dan komt er een hongersnood.
Hij raakt alles kwijt en moet hij op zoek naar werk.
En net als bij Ruth: werk van de armen. Varkens hoeden.
Zelfs die beesten hadden beter te eten dan hij.
Dan, net als Noömi, wil hij terug naar huis.

De gelijkenis doet denken aan Adam en Eva in het paradijs.
Zij kozen ervoor om te weten wat kwaad is en verlaten de tuin van God.
De jongste zoon is de mens, die de wereld ingaat met zijn erfenis; met zijn talent om te kiezen. Het goede en het kwade.
Onze keuzes daarin laten zien waarin we geloven. Onze keuzes daarin tekenen onze levens.

Wij weten over onze wereld, en soms ook over onszelf: zo heeft God ons niet bedoeld.
Zo wil de vader niet dat wij omgaan met de erfenis die hij ons heeft meegegeven.
Dat wist de jongste zoon en hij dacht: nu ben ik zijn kind niet meer.
Door mijn kwade keuzes ben ik voor mijn vader nu een vreemdeling.

*Voor Boaz was Ruth een vreemdeling.
Maar naar het beeld van Gods open vleugels vangt hij haar met liefde op.
Voor zijn vader voelt de jongste zoon zich een vreemdeling.
Maar naar het beeld van Gods open armen vangt de vader hem met liefde op.*

Vorige week vrijdag. Vanuit onze Ichthuskerk, vanuit de Regenboog en met anderen uit het hele land waren we in de Bethelkapel in Den Haag.
Daar worden nu 24 uur lang, dag en nacht, diensten gehouden.
Naar een oude, haast vergeten wetsregel wordt een jong gezin, met drie kinderen tussen de 15 en de 20, zo beschermd tegen uitzetting naar Armenië.
Kerkasiel heet dat. Daar wordt – ook binnen onze kerken – heel verschillend over gedacht.
Toen ik zelf nog vrijwilliger was in het vluchtelingenwerk wisten we al: dat is echt het aller, allerlaatste middel dat je moet gebruiken. Want je haalt je vreselijk veel op de hals. Hoe lang gaat dat duren? Hoe houd je het vol? Geef je mensen valse hoop?

Bij de voorbeden in de Bethelkapel staken we een lichtje aan en spraken een gebedsintentie uit. Zoals we dat bij de Chagall-vieringen hier ook vaak doen.
Een van de kerkgangers zei: ik bid voor het gezin dat ze het volhouden in alle spanning en onzekerheid.
Toen kwam één van de dochters uit het gezin naar voren. Ze zei: *ik steek nu een lichtje aan uit dankbaarheid. Voor u hier. Voor al die mensen die ons moed geven om het vol te houden.*

Voor God, die ons kracht geeft, ook op onze moeilijkste momenten. Iedere dag opnieuw.

Aan het eind van de viering werd er een gedicht gelezen dat zij geschreven had.

Toen ik het deze week herlas, dacht ik:

Gods vleugels voor vreemdelingen waar Boaz over sprak,
de open armen van de vader waar Jezus over sprak,
ze zijn er nog.

Ook in Bethel, *Beet Eel*, huis van God.

voor vreemdelingen in al hun onzekerheid, voor ons met onze vragen.

Voor dat kwetsbare jong mensenkind dat schreef:

*Al 5 weken lang
Ik vraag me af
Hoe dit kan
Adembenemend
We bidden al 5 weken
We zingen al 5 weken
We leren al 5 weken
Dag en nacht
7 dagen per week
God prijzen
Loven, aanbidden
Dit beseffen
Doet mijn ziel juichen*

*Er is vrede in de Bethel
Er is rust te vinden
Er is gezelschap
Er is ontzettend veel liefde
Als geschenk
Van Gods nabijheid*

*En het is veilig
In dit Godshuis, Bethel
Want wij zijn veilig
Veilig in Jezus' armen*

Amen.

~~~~~

Derde Advent - zondag 16 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Lied 444: 1 (Nu daagt het in het oosten)
 Welkom en ontsteken van de derde adventskaars
 Kaarsenlied: Lied 461: 3 (Het vuur van onze vreugde)
 Aanvangslied: Lied 433: 1 (Kom tot ons de wereld wacht)
 Stilte, begroeting en bemoediging
 Psalm van de Zondag: Lied 85: 3 en 4 (Gij waart goedgunstig voor uw land)
 Kyrie
 Zingen: Lied 463: 1, 4, 6, 7 en 8 (Licht in onze ogen)

WOORD

Moment met de kinderen: gebed en projectlied: Lied 832: 1 (Geroepen om op weg te gaan) - zie bijlage
 Bijbellezing: Genesis 5: 18-24
 Zingen: Lied 452: 1 en 2 (Als tussen licht en donker)
 Bijbellezing: Johannes 12: 1-8
 Zingen: Lied: 441: 1 en 2 (Hoe zal ik u ontvangen)
 Verkondiging

ANTWOORD

Zingen: Lied 462: 1, 2, 3, 4, 5, 6 (Zal er ooit een dag van vrede)
 Voorbeden stil gebed en Onze Vader
 (mededelingen en) Gaven
 De kinderen komen terug onder muziek *Carnival des animaux - Tortues* (Saint Saens)
<https://www.youtube.com/watch?v=IJnBW3563J4>
 Schimmenspel adventsproject

GAAN

Voor de zegen: Lied 466: 1 en 5 (O Wijsheid)
 Zegen beantwoord met driemaal "amen"
 Slotlied: Lied 444: 5 (Reeds daagt het in het oosten)

Verkondiging

Henoch wandelt met God

God had een grote tuin, eentje waar je heerlijk in kon vertoeven. Een ommuurde tuin, dat kon ook niet anders, anders heette het geen tuin. God had de tuin gegeven aan ons, we hadden het eigenlijk goed. God woonde er en maakte er dagelijks een wandeling doorheen. God woonde vlakbij.

Ik ben Henoch. U kent mijn familiegeschiedenis misschien niet. De mijne is niet zo bekend als die van Matteüs. Ik ben nummer zeven in rij, in de Bijbel betekent zeven wel iets

belangrijks. Adam is de meest bekende, daarop volgde Set, daarop volgde Enos, daarop volgde Kenan, daarop volgde Maha-lalel, daarop volgde Jered en dat is mijn vader. Aan moeders deden ze toen nog niet. Die kwamen pas in het geslachtsregister in Matteüs.

Wat er over mij bekend is, is dat ik op een zeer vertrouwelijke wijze met God omga. Ze noemen het wandelen met God, om het uit te drukken in woorden, wat eigenlijk niet te doen is. Ik wandel met God, wij spreken over wezenlijke zaken, dingen die er gebeuren in de wereld van nu. Een broer heeft zijn broer vermoord, er is strijd. Er was een prachtige tuin, maar daar is mijn familie uitgeknikkerd door het eten van een verboden vrucht die uitzicht bood op eeuwigheid. We wisten vanaf toen dat er altijd distels zouden groeien. Dat we moesten zwoegen om van de akker te eten. Zweeten zouden we voor ons brood. Maar de tuin was er nog, de ommuurde tuin van Eden.

Opeens was ik er niet meer. Er zit variatie in de structuur van mijn familiegeschiedenis. Iedereen om mij heen sterft, maar de zevende, ik, niet. Mij hebben ze nooit begraven. Eigenlijk, zo gezien, ben ik een uitzondering. Het patroon wijkt af. Buiten de tuin is ieder een sterveling. Zoals ieder door de aarde is gevormd en tot de aarde terugkeert is dat bij mij anders. Dat adagium en die herhaling in onze familiegeschiedenis, geldt voor mij niet. God heeft mij in zijn hof opgenomen. God wandelt er vaak en ik wandel met hem. Ik ben aan de dood ontkomen, omdat God zich over mij wilde ontfermen.

Dus ja, er zijn dus uitzonderingen. Het hoeft niet altijd zo te gaan zoals je verwacht of waar je bang voor bent. Je kunt nog wel eens verrast worden.

God wilde zich over mij ontfermen, Ik zie hier dat een broer zijn broer vermoordt, ik wil troosten. ik wil mij ook ontfermen over de mensen die na mij komen. Tijdens die wandelingen in de hof, die prachtig ommuurde tuin spreek ik met God en God vertelt dat er straks een mens zal komen die als een baby vleesgeworden God zal zijn. Ik wil nu al naar die kribbe toe. Ik ben heel oud geworden en mijn zoon nog ouder, dus gedurende mijn leven heb ik veel baby's gezien. Zij hebben ontferming nodig in een wereld waar strijd is. Ik ga het kind in de stal, in de kribbe opzoeken en ben benieuwd wie ik er nog meer zal ontmoeten.

Mij kent u wel, ik ben Maria, een Maria. Je hebt veel Maria's, maar ik ben Maria uit Bettanië, ik ben de zus van Martha en van Lazarus, om u iets van mijn familiegeschiedenis te vertellen.

Wij hadden met z'n vieren een innige band, Martha, Lazarus, Jezus en ik. Zeg maar: dat we met elkaar wandelden. We wandelden met God. We gingen op een zeer vertrouwelijke wijze met elkaar om.

Maar weet u wat ik deed, ik, Maria uit Bettanië? Ik had heel mijn leven gespaard voor olie, olie om mijn liefde te tonen aan een dode waarmee ik innig verbonden was. Ik leefde met de dood. Net hiervoor was mijn broer Lazarus gestorven. Vrouwen lamenteerden bij de deur en in onze kamer, huilden en weeklaagden, het duurde dagen lang. Mijn broer is begraven. Toen we Jezus zagen hebben we hem bij ons geroepen. Zelf moest Jezus ook huilen. Maar

tegelijkertijd was hij ook vastberaden en vol vertrouwen. Ik denk dat Jezus heel anders over leven en dood denkt dan wij bij elkaar. Jezus kwam en wekte hem op met kracht van boven.

Na een poosje kwam Jezus ons weer bezoeken. Ik wist op het moment dat Jezus bij ons kwam, zo vlak voor Pesach, dat er iets ergs zou gebeuren. Ik heb zo mijn intuïtie. Het gonsde bij de Romeinen en bij de hogepriesters. Ik voelde strijd onder het volk en de hoge piefen. Ik voelde in mijn hart: er zal iets gebeuren binnenkort. Ze verzamelen zich steeds rond Jezus. Ik wilde koste wat kost voorkomen dat hem iets zou gebeuren. Liever ik, anders dan hij. Ik wilde mij over hem ontfermen. Daarop heb ik mijn albasten kruikje opgezocht, het lag te wachten. De strik van het doosje gehaald, het kruikje uit het doosje gehaald en de windsels om het kruikje losgehaald en heb Jezus op mijn manier gezalfd. Ik heb zijn voeten gezalfd met nardusolie.

Om ons heen waren er mensen die het niet begrepen, maar als wij het maar begrijpen, hier en nu. De geur was overal. Die geur: even leken we in de hof van Eden te zijn of in de stal waar wierook en mirre ook de ruimte vulden met hun intense geur. Ik wilde mij ontfermen over de man die zich over ons ontfermd had en die mijn broer het leven teruggaf. We hebben ons over elkaar ontfermd en voelen ons gek genoeg getroost.

Ik vaar op mijn intuïtie en op herinneringen. Jezus heeft ons zoveel verteld, ook geheimzinnige dingen waar die doorgang door het donker naar het licht de boventoon voerde. Daar had hij het zeker de laatste keren vaak over. Ik houd mijn herinneringen levend door ze steeds te vertellen. Van donker naar licht, van dood naar levend, van stil tot sprekend, van sprekend naar zingend, van verdriet naar blijdschap, van nacht naar dag, van west naar oost, van vernedering naar verheffing, van gevangen naar vrij. Hij heeft ons uitzicht beloofd.

Amen.

~~~~~

Vierde Advent - Zondag 23 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Lied 224 (Elke dag vertelt over)

Welkom en ontsteken van de 4^e adventskaars

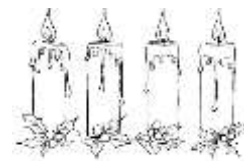
Kaarsenlied: Lied 461: 4 (Wij wachten op de koning, zijn ster is..)

Stilte, begroeting en bemoediging

Psalm van de Zondag: (bij Ps 19) Lied 437: 1, 2, 3 (Kom tot ons, scheur de hemelen, Heer)

Kyrie

Zingen: Lied 437: 4, 5, 6 (Waar blijft Gij toch ...)

WOORD

Gebed om licht van de Geest

Moment met de kinderen: gebed en projectlied 832: 4 - zie bijlage

De kinderen gaan naar de nevendienst

Bijbellezing: Gen. 8: 15-22

Zingen: Lied 948: 1, 2, 3 (Als Gij er zijt)

Bijbellezing: Lucas 1: 18-25 en 57-65

Zingen: Lied 464: 1, 7 (Een engel spreekt een priester aan)

Verkondiging

ANTWOORD

Zingen: Lied 463: 1, 2, 3, 4, 5 (Licht in onze ogen)

Voorbeden, Stil gebed, Onze Vader

(mededelingen en) Gaven

Muziek: Stef Bos "Geef licht" <https://www.youtube.com/watch?v=rDyJUeelV0A>

De kinderen komen terug op de muziek van Saint Saens: *Carnival des animaux* - Kangourus

<https://www.youtube.com/watch?v=uaXKjZNT6U8>

Schimmenspel adventsproject

GAAN

Slotlied Projectlied vs 1 en 2 - melodie lied 832

Zegen (naar Frans Cromphout) beantwoord met driemaal "amen" (Lied 431c)

Zingen: Projectlied vs 3 en 4 - melodie lied 832

Verkondiging

Gemeente van de Heer, zusters en broeders...

Op een bankje bij de stal zitten twee vrouwen.

Ze zijn zachtjes in gesprek met elkaar.

In de verte zien ze hun mannen staan, Noach en Zacharias.

De één toont vermoeid, afhangende schouders.

De ander lijkt op zijn oude dag nog onverwacht fier, krachtig.

Ook zij zijn in gesprek – maar het gaat moeizaam, met handen en voeten.
Twee mannen, zo stil...

Noach's vrouw:

Kijk 'm daar nu staan.
Hij draagt zoveel met zich mee.
Kan het niet loslaten.
Naarmate hij ouder wordt komt het allemaal weer terug.
Soms leeft hij in het verleden.
Dan is hij ineens weer die man die van de ene op de andere dag timmerman moest worden.
In een project dat iedereen dwaasheid vond.

Door zijn gedrevenheid – of was het dwaasheid? – werd hij de redder van de menselijkheid.
Maar hij heeft die menselijkheid óók zien sterven om hem heen.
Het ergste zijn de nachten waarin hij het weer ziet gebeuren.

Hij is redder en tegelijk *is* hij gered.
Eén van de weinigen.
Hij bouwde voor ons.
Zodat wij weer verder konden.
Een klein groepje.

Daar voelt hij zich wel eens schuldig over.
Had hij niet meer moeten doen?
Meer moeten uitleggen?
Harder moeten roepen?

Had hij ook niet meer moeten vechten met God?
Wat is dat voor een God die de menselijkheid laat verzuipen?

Ja, later heeft die God zijn spijt betuigd...
Wist die God het dan zelf ook niet goed?

Nee, hij is de oude niet meer.
Grijpt soms naar de fles.
Verspeelt dan in zijn dronken bui bijna de menselijkheid – alsnog...
Maakt ruzie met onze tweede...
En dan komt hij bij me uithuilen.

Ik weet het niet, volgens mij komt dat niet zo gauw meer goed.
Wat of wie kan hem nu nog op andere gedachten zetten?

Wat moet hij nog, na alles wat hij heeft gezien?
Na alles wat hij kapot heeft zien gaan?
Mensen noemen hem een redder, een gelovige, een rechtvaardige.
Ze plaatsen hem op een voetstuk.

Maar ondertussen woeden in hem chaos, duisternis en verdriet, razende woede...
Een machteloze woede waardoor hij soms zomaar alles stuk zou willen slaan...

Elisabeth luistert stil.

Ze wiegt haar lichaam.

Nog een week, misschien twee, dan zal haar kind worden geboren.

Van binnen lacht ze wel eens, maar haar lichaam spreekt uit zichzelf.

En ze weet dat in de stal haar niet een veilige plek aan het voorbereiden is.

Ook zwanger, maar die heeft nog 6 maanden te gaan.

Zo jong nog.

Zo open voor nieuwe dingen.

Het maakt nogal verschil uit, bedenkt ze, op welke leeftijd een nieuwe toekomst aanbreekt...

Elisabeth

Heb je haar al gezien, die jonge vrouw, mijn nicht Maria?

Een meisje, eigenlijk nog.

Het ontroert mij hoe open ze staat voor nieuwe dingen.

Zacharias kon het eerst niet.

Ik zie hem nog thuiskomen uit Jeruzalem.

Ik riep 'm tegemoet – maar hij riep niets terug.

Zwaaide alleen...

Ik gaf 'm weer eens een knuffel, en hij... bijna bevend deed hij het ook, na al die jaren.

Dat ontroerde me zó, maar ik wist niet goed waarom.

Hij was zo stil, zo onnatuurlijk stil.

En die ogen van hem.

Daar zag ik een diepte in die ik nooit eerder heb gezien.

Ik vroeg maar, en ik vroeg maar – en hij bleef stil.

Tot hij een wasplankje nam en opschreef:

ik heb een engel gezien...

Toen ben ik eerst maar eens zijn lievelingseten gaan klaarmaken.

Samen hebben we onze linzensoep gegeten, met wat brood.

Om de stilte te verbreken praatte ik maar – en voor het eerst in ons huwelijk onderbrak hij me niet.

Maar zo nu en dan pakte hij dat plankje.

Vertelde, zin voor zin, wat er gebeurd is.

Dat de engel had gezegd dat wij alsnog in verwachting zouden raken.

Ik voelde een lach opkomen – maar iets hield me tegen.

Later wist ik: het was Sara.

Ineens besefte ik: het verhaal van Sara gaat door.

Tja, en wat er dan toch nog gebeurt tussen twee oude mensen...

Een paar weken later wist *ik* niet wat ik moest zeggen.

Ik ben naar hem toe gegaan, terwijl hij in de moestuin aan het werk was.

In de verte trok een regenbui weg, met nog een stukje van de regenboog.

Hij zag mij komen en begreep het zonder woorden: het was waar.
En even, even dacht ik bij hem ook een traan in zijn ooghoek te zien, toen hij zijn oude armen om mij heen sloeg.

Ik zie iets in hem veranderen.
Hij luistert meer – alsof hij een stem hoort die nieuw voor hem is.
Soms kijkt hij ineens op, of hij een fluisteradem verneemt.

Natuurlijk: als hij wat wil zeggen, moet hij het eerst opschrijven.
Maar ook in andere dingen merk ik iets...
Het is niet eenvoudig op onze leeftijd te geloven in iets nieuws.
En toch is het gegroeid, toch zien we dat het gebeurt.

Misschien... helpt het jouw Noach wel dat mijn Zacharias niets zegt.
Zoals hij daar nu staat te luisteren...

En terwijl de twee vrouwen toekijken zien ze hoe Noach met tranen in zijn ogen de vuisten balt.

Zijn verhaal komt met horten en stoten.
Machteloosheid is op zijn gezicht af te lezen.
De ramp speelt zich wéér af voor zijn ogen.
Verwilderd kijkt hij rond, kijkt naar Zacharias.
Stom van verdriet.

Twee mannen zo stil.
Wat is verdriet?
Is het een vijand of een vriend?

En Zacharias weet, weet wat het is.
En hij doet het enige dat hij kan.
Het enige waarvan hij zeker weet dat hij er goed in is.
Zoals elk mens er goed in is.

Hij heft zijn handen op, en legt ze op het doorgroefde hoofd van Noach.
En zegent hem, woordeloos.
Fluisterstil

[...]
Noach kijkt op.
Geraakt.
In zijn chaos weet hij even dat hij er niet alleen is.
Dat Zacharias er niet voor wegvlucht.
Dat deze priester, man van God, niet wegholt van zijn chaos, wanhoop en woede.

Zou het dan ook iets van God kunnen zijn, dit moment?
En misschien ook toen, dat God dichter in de chaos is dan hij altijd dacht?
Minder machtig, misschien, dan hij altijd had gedacht?

Een adem raakt hem, een fluisteradem...

Dan kijkt Noach eindelijk om zich heen.
Een jonge vrouw komt uit de stal naar hem toe.
Ze glimlacht, brengt een kom met linzensoep en wat brood.

Haar man is aan het timmeren, vertelt ze, omdat er een kind komt dat niet zijn kind is.
En dan lacht ze, een volle lach van verwondering, over haar man die is gebleven.
Een wonder van God, noemt ze hem.
Een stil wonder van meer dan gerechtigheid.

Noach kijkt nu nader toe, Zacharias schuin achter hem.
De jonge man timmert met alle zorgvuldigheid die in zijn jonge handen zit, een soort voederbak.
Een ruw soort wieg.

En in een flits dringt het door, bij Noach.
Staande bij de stal.
God zit veel dichterbij op onze chaos dan we denken.
Begeeft zich in de chaos.
Klein, bijna onzichtbaar, gaat deze God rond.
Onlogisch – God tussen houtkrullen en zaagsel.

Dan stapt Noach naar voren, overlegt met Jozef.
Vraagt en krijgt een schaaft.
Liever een onlogische God tussen de houtkrullen, dan erbuiten en altijd in gevecht met de bitterharde logica van een onbereikbare God.

Noachs van woede en machteloosheid trillende handen worden nu rustig.
Zijn vermoeide timmermansoog is nog altijd zuiver.
En samen werken ze zorgvuldig verder.
Bezig met waar zij zich in thuis voelen.

En God?
God zingt door het timmerwerk heen zijn fluisterlied...

Luisterlied: Stef Bos *NOG STEEDS* <https://www.youtube.com/watch?v=2OXizB8rvwM>

Noach let erop dat de voederbak zó goed zal worden, dat hij kan drijven op het water.

Want je weet maar nooit...
Je weet maar nooit wat God, die kleine, die fluisterzingerende God, nodig kan hebben om aanwezig te zijn in de chaos van ons leven.

Amen.

~~~~~

Kinderkerstviering – maandag 24 december 2018

Voor de dienst zingen we: Komt allen tezamen (NLB 477): 1 en 2

Begin van de dienst

Welkom

De kaarsen worden aangestoken, terwijl er gelezen wordt:

Vandaag is het kerstfeest, dat vieren wij blij.
Wij steken een kaars aan en zingen daarbij.

Vandaag is het kerstfeest en ik doe ook mee.
Ook ik steek een kaars aan, nu branden er twee.

Vandaag is het kerstfeest. Het wordt nu zo licht.
Drie kaarsen gaan branden, een vrolijk gezicht.

Vandaag is het kerstfeest, nog een kaars erbij.
Nu zien we vier lichtjes. Ze maken ons blij.

De brandende kaarsen, die lichtjes zo klein.
Vertellen van Jezus die bij ons wil zijn.

Gebed

We zingen: Eer zij God in onze dagen (NLB 487): 1 en 2

Uit de Bijbel

De geboorte van Jezus (Lucas 2: 6 - 16)

Toen Jozef en Maria in Betlehem waren, werd het kind geboren. Het was Maria's eerste kind, een jongen. Maria wikkeld hem in een doek, en legde hem in een voerbak voor de dieren. Want er was voor hen nergens plaats om te slapen.

Die nacht waren er herders in de buurt van Betlehem. Ze pasten buiten op hun schapen. Opeens stond er een engel tussen de herders, en het licht van God straalde om hen heen. De herders werden bang. Maar de engel zei: 'Jullie hoeven niet bang te zijn, want ik breng jullie goed nieuws. Het hele volk zal daar blij mee zijn. Vandaag is jullie redder geboren: Christus, de Heer. Hij is geboren in Betlehem, de stad van David. En zo kunnen jullie hem herkennen: het kind ligt in een voerbak en is in een doek gewikkeld.'

En plotseling was er bij de engel een hele groep engelen. Ze eerden God en zeiden: Alle eer aan God in de hemel. En vrede op aarde voor de mensen van wie God houdt.'

Daarna gingen de engelen terug naar de hemel. De herders zeiden tegen elkaar: 'Kom, we gaan naar Betlehem. Want God heeft ons verteld wat er gebeurd is. Laten we gaan kijken.'
Ze gingen meteen naar Betlehem.
Daar vonden ze Maria en Jozef, en in een voerbak lag het kind.

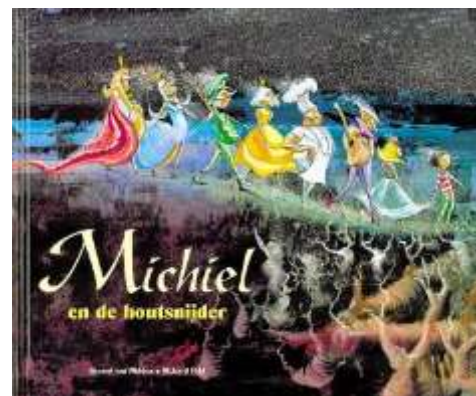
We zingen: Stille nacht (NLB 483: 1 en 2)

Kerstmusical: Michiel en de houtsnijder

Michiel komt bij zijn opa die houtsnijder is. Opa maakt Michiel na in hout. 's Nachts droomt Michiel dat de houten poppen tot leven komen. Samen met de andere poppen gaat hij naar buiten. Ze volgen een opvallende ster. Waar brengt de ster hen heen?

Kinderen beelden het verhaal uit, samen zingen we mooie en bekende kerstliederen.

aan het slot zingt Maud 'de vredegroet'

Gebed, en na het stil gebed bidden we samen het 'Onze Vader'

Collecten, tijdens de collecten zingen we:
Midden in de winternacht (NLB 486) 1, 2 en 3

Afsluiting van de dienst

Zegen:

*God houdt van alle mensen
God geeft ons de vrede van Jezus
God geeft ons Geestkracht om te doen wat goed is
Dat is zijn zegen voor ons allemaal.*

We zingen ons slotlied: Ere zij God

Jongerenkerstnach(t) – maandag 24 december 2018

Bij de entree van de Chagallruimte, aan de linkerkant een tafel tussen de kapstokken met verschillende soorten lampen, symboliseert het licht. Gelegenheid om voorbeden op te schrijven, briefjes met pennen. Buiten: lampen die verschillende kerkzalen belichten

KOMEN

Beeld: Een woonkamer in de hoek links. Kerstdrukke met onderlinge irritaties tussen gezinsleden. Boom optuigen, kleedjes op tafel leggen, tafelschikking die steeds wijzigt, fonduestellen op tafel.

Band: van druk nummer naar rustige song;

beamer: van tafel met lampjes in opbouw, wisselend, stress, hoe moet het, naar haardvuur

Nieuw beeld: Gezin aan tafel, eten, nog niet echt tevreden, wat zure gezichten.

Licht valt uit, chaos aan tafel, hoofdlampjes worden opgezocht. Plezier om de situatie, ontspanning onder de gezinsleden. Rust en stilte.

WOORD

Bijbellezing aan de tafel: Genesis 1: 1-5

Inleiding over het thema; gebed

Lied: Komt allen tezamen

Filmpjes op de beamer, (Marije en AhumTV) met interviewvraag: "Wat is Kerst voor jou".

Band: That's Christmas to me

Stellingengesprek

Bijbellezing: Johannes 1: 1-5

Lied: Silent Night

Overdenking

Band: Mary did you know

ANTWOORD

Voorbeden

Mededeling over collecte

Zegen

Lied: Eer zij God in onze dagen (lied 487)

GAAN

Band: O holy night.

Tekst om mee te geven: Joh. 1:5a (aan kaarsje)

'Het licht schijnt in de duisternis...'

Welkom, fijn dat jullie hier allemaal zijn. Misschien meegekomen met ouders of anderen. Misschien uit eigen beweging om iets van de geestelijke/diepe betekenis van kerst te ervaren.

We zijn zojuist in een misschien wel bekende situatie terecht gekomen. Toch hoop ik dat we na vanavond kerst kunnen vieren met een diepere betekenis die ook daarna nog mag doorklinken in jullie leven.

Intro thema: Het licht en de functie van het licht

We lazen net uit Genesis 1 dat er duisternis was op de aarde die God gemaakt heeft. Weten wij wat echte duisternis is? We hebben er nu maar een stukje van geproefd..... Probeer je er maar eens een voorstelling van te maken. Die duisternis kan voor chaos zorgen, maar staat ook aan het begin van rust en stilte zoals we net merkten.

Maar om echt verschil te maken (iets doen wat van waarde is) hebben we licht nodig. Zo kiest God ervoor om als Hij de aarde wil gaan inrichten /ordenen om eerst licht te maken. Hij zegt als het ware in simpele taal: 'doe het licht eens aan'. Hij heeft de macht om het licht te laten schijnen. Het licht heerst op dat moment over de duisternis: de duisternis verdwijnt. Op dat moment wordt dus als het ware het licht geboren over de aarde. Het lijkt dan nog over een bepaalde situatie te gaan: het is licht of het is donker: het is dag, er is avond en nacht, en het wordt weer morgen, een nieuwe dag. Een dagelijks ritme, wat jullie misschien net als ik de afgelopen weken met die lange nachten nog wel meer ervaren hebben dan daarvoor. Waarbij we echter wel elke morgen opnieuw de herhaling van dat wonder mogen meemaken.

Het gaat dan nog over een situatie van licht of donker. Maar naast die situatie is er een Persoon: de Koning van het Licht. Het is God zelf die de aarde maakte door Zijn Zoon. God zelf die als Kind zelfs naar deze aarde komt: hier geboren is en daarmee heel dichtbij is. Daar gaat het deze viering over en daar gaan we voor bidden en over zingen.

Overdenking

Inleiding

We zongen van het Kind dat geboren werd in de nacht. En we lazen aan het begin uit het eerste Bijbelboek Genesis dat God in de duisternis licht maakt.

Zojuist lazen we over het licht dat schijnt in de duisternis. Donker en licht staan vanavond centraal, dat mag duidelijk zijn.

God is niet alleen: samenwerking binnen God zelf

In Johannes 1 lezen we dat Christus /het Woord er aan het begin al was. Christus is het Woord en Hij was er dus bij toen God zei: 'laat er licht zijn'.

Johannes gebruikt in eerste instantie de naam van 'het Woord'. Dat is er aan dat begin en de aarde is door Hem is gemaakt, zegt hij. Blijkbaar is dat Woord dus een Persoon. God is in dat opzicht niet alleen: er is iemand bij Hem die als het ware het licht aandoet; licht maakt.

Vreemd genoeg is die Persoon ook God zelf en zelf Licht. Dit is misschien moeilijk te begrijpen. Als ik me er een menselijke voorstelling van maak dan zie ik God, de Vader als het ware tegen zijn Zoon zeggen: 'doe het licht eens aan'. Op dat moment is het licht er. Hier wordt iets van de samenwerking binnen God, tussen de Vader en de Zoon zichtbaar. Ze zijn

op elkaar gericht, nauw op elkaar betrokken. Er is gemeenschap en gehoorzaamheid.

Het licht is de basis voor orde.

Wat ook duidelijk wordt is dat vanaf dat moment God kan beginnen om de aarde te maken zoals Hij dat goed vindt. Op het moment dat het licht er is, kan God beginnen met het ordenen van de chaos: Hij richt de aarde zo in, zoals Hij dat graag wil. Als we verder lezen in Genesis wordt het heel mooi: het echte Paradijs. Hij maakt Zijn eigen Koninkrijk met als doel dat Zijn onderdanen Hem dienen. God zegt steeds dat het goed is. Het is er waarschijnlijk zo mooi dat ieder wel dienaar in dat Koninkrijk wil zijn. Ook goed om te weten is dat vanaf dat moment het licht het beeld is van geluk, voorspoed, vreugde, heil en redding. Dit wordt bijvoorbeeld in diverse psalmen (dat zijn liederen die in de Bijbel staan) duidelijk. Bijvoorbeeld 27:1 en 36:10 (maar ook Jesaja 49:6).

Door Licht is er leven in de duisternis.

In Johannes 1 vers 4 lezen we: 'in Hem is leven en dat leven is het licht voor de mensen.' Hier komen we een aantal synoniemen tegen: het woord, leven, het licht. Het licht was dus al in het begin aanwezig, want het was bij God. Maar blijkbaar moet dat licht aangezet worden. Ook nu zijn er lampen, maar als je wilt dat ze schijnen, dan moet je ze aanzetten. Uit de tekst maken we op dat dit niet gaat zoals bij ons door de lichtsakelaar aan te klikken, maar door het spreken van een woord. Er moet een woord zijn waarmee dat licht aangaat zoals we konden lezen in Genesis 1: het moet gezegd worden. Als dat woord gezegd is, kan het daadwerkelijk schijnen. Blijkbaar kan het licht aanwezig zijn, zonder dat je er iets van merkt. Het mag duidelijk zijn dat er dan nog steeds duisternis is. Duisternis is het tegenovergestelde van licht; dus denk aan ongeluk, tegenslag, narigheid, onheil, gevangenschap. Misschien kun je daar zelf wel een invulling aan geven; dichtbij of ver weg. Ongelijkheid, waardoor er nog steeds armoede bestaat, mensen die zich verheffen, waardoor er strijd en oorlog is, etc. Maar denk ook aan andere zaken die ons kunnen treffen; ziekte, natuurgeweld zoals de tsunami in Indonesië.

Wat betekent het dan dat het licht gaat schijnen door het spreken van een woord? Dat betekent dat het licht aanwezig is. Maar als we echt verschil willen maken dan moeten we het licht erbij roepen, het als het ware aanzetten (net als een lamp). Dan kan het schijnen in de duisternis.

Wat er gebeurt als Hij erbij is geroepen en Zijn Licht laat schijnen.

In onze alledaagse reclamewerkelijkheid lijkt het om een hele bijzondere lamp te gaan om te verkopen. Dat wordt wel duidelijk uit vers 9, waarin zelfs staat dat deze lamp ieder mens verlicht. Blijkbaar hoeven we deze lamp, dat Licht niet te kopen, het is gratis, want Hij is er al. Hij is de persoon die we er net als in het begin volgens Genesis bij moeten roepen om Hem te laten schijnen! Dan kan Hij heersen en Koning zijn op de aarde!

Wat er dan gebeurt wordt duidelijk uit het leven van Jezus. Zijn verhalen hebben betekenis. De wijze woorden die Hij als kind in de tempel spreekt, de wonderen die gebeuren, het goede dat Hij met ons voorheeft zoals we uit de verhalen kunnen opmaken.

Hoe Zijn licht nu schijnt

Hij is bezig om zijn Koninkrijk op aarde te bouwen. Dat deed Hij aan het begin, dat deed Hij later in Bethlehem en de rest van Israël en dat doet Hij nog steeds.

Ook nu kan Zijn licht schijnen als jij Hem erbij roept: als je Hem wilt volgen door Hem steeds beter te leren kennen. Dat je ziet wat Hij doet door te lezen in de Bijbel, te luisteren naar verhalen over Hem en gelijkenissen die Hij vertelt, dat je luistert naar Zijn Woorden. Door mensen en activiteiten, zoals tienerdienst op te zoeken om meer over Hem te leren. Dat je ervoor kiest om met Hem te willen leven, zodat Hij door je heen kan werken. Dat je dingen gaat doen die Hij doet.

Dan gaat de duisternis niet helemaal weg, ook toen de aarde geschapen werd kwam telkens opnieuw de nacht terug. Ook toen Jezus geboren werd, was het nacht. Ook daarna wisselden in Zijn leven tijden van vreugde en verdriet zich af.

Maar als je Hem volgt zal je ervaren, dat het licht in die donkere tijden kan schijnen.

Vers 5 eindigt met de woorden 'de duisternis heeft het niet in zijn macht kunnen krijgen'.

Ook al lijkt het soms anders te zijn, doordat de duisternis er nog is. Richt je op deze woorden van hoop: Hij regeert als Het licht over de duisternis. Elke morgen opnieuw mogen we dat wonder ervaren. Laat dat een teken zijn van het feit dat Hij de regie heeft.

Slot

We begonnen met de vraag: 'Kerst te koop?!' Bij het echte kerstfeest knielen we echter neer bij de eenvoud en de schoonheid van het ware geboren licht. Het Licht dat ook na het kerstfeest nog doorklinkt.

Als jij dienaar wilt zijn in dat Koninkrijk van vreugde en blijheid, en dat wilt doorgeven, dan weet je bij wie je moet zijn: Christus Jezus onze Heer, het Licht voor de mensen, voor jou en voor mij. Amen

~~~~~

Kerstnacht – maandag 24 december 2018

KOMEN

Koorzang: In Beginsel – zie bijlage

Welkom

Koor- en samenzang: Lied 483: 1 (k), 2 (k), 3 (a) (Stille nacht)

Groet en bemoediging

Samenzang: Lied 476: 1, 2, 3 (Nu zijt wellekome)

Gesproken kyrie

Koor- en samenzang: Lied 466: 1 (k), 3 (a), 5 (a) (O wijsheid daal als vruchtbare taal)

Koor- en samenzang: Lied 471: 1 (k), 2 (k), 3 (a) (In Dulci Jubilo – met tekst Hanneke Lam – zie bijlage)

WOORD

Gebed om Gods licht

Bijbellezing: Jesaja 9: 1-6

Samenzang: Lied 478: 1 (Komt verwondert u hier mensen)

Kerstevangelie gezongen en gelezen:

- Koor: Kerstoratorium Oosterhuis (gezongen evangelielezing)
- Bijbellezing: Lucas 2: 15-20
- Koor en allen: Lied 491 (Kind ons geboren)

Kerstnacht-overweging

ANTWOORD

Samenzang: Lied 463: 1-5 (Licht in onze ogen)

Gebeden, stil gebed, Onze Vader

Inzameling gaven

GAAN

Samenzang: Lied 481: 1, 2, 3 (Hoor de engelen zingen de eer)

Zegen

Koor- en samenzang: Ere zij God

Verkondiging

Gemeente van de Heer, zusters en broeders,

Wat is de wereld groot geworden.

Wat weten we veel van alles wat goed is én van alles wat verkeerd kan gaan.

Dagelijks overspoelt het nieuws ons.

En veel van dat nieuws is negatief.

Bedroevend, schokkend soms.

We kunnen steeds meer – maar wat ons maar niet lukt is ons veilig voelen in deze wereld.

Er is veel donker en duister.

Ken je dat gevoel ook, zeker in deze donkere periode, om de gordijnen te sluiten en al het duister buiten te willen houden?

Ook al weten we diep in ons hart dat we daar niet in zullen slagen?

Misschien lukt het sommige mensen een hele tijd.

Die kruipen inderdaad weg achter gesloten deuren en gesloten ramen.

Of ze daar gelukkig worden, weet ik niet.

Maar de meesten van ons houden zo'n opgesloten leven niet vol.

De meesten van ons kunnen al dat nieuws niet buitensluiten.

En kunnen het ook niet veranderen.

Duisternis *is* er.

[...]

De bijbel vertelt ons dat het donker ook door God niet wordt verdreven.

De bijbel vertelt ook niet dat het duister wordt overwonnen.

Overwinnen brengt altijd weer nieuwe duisternis teweeg, zo leren we al uit de bijbel.

De bijbel vertelt iets anders: dat er een licht komt *in* het donker.

Dat het licht kwetsbaar en breekbaar aanwezig is, tussen alles wat duister is.

Duister kun je niet inschakelen, en je kunt het ook niet uitdoen.

Maar licht – licht kun je ontsteken.

En wat meer is: in licht kun je geloven.

Daarmee is het duister niet weg of over.

Maar je kunt door dit licht *in* het duister een weg vinden.

Je tast met dat kwetsbare licht niet meer volkomen in het duister.

Het is een kwetsbaar licht.

Net zo kwetsbaar als een kaarsvlam.

Wat mij zo raakt is dat die kwetsbare kaarsvlam ons *vormt*.

De kaarsvlam vormt de hand tot schild.

Dat is het bijzondere aan kwetsbaarheid.

Ik voel me niet groot en sterk als ik mijn hand zó vorm.

Het is niet zozeer een bewuste keuze.

Het is een *antwoord* op de kaarsvlam, een antwoord op de *kwetsbaarheid*.

De kaarsvlam vormt de hand tot schild.

Duisternis doet dat niet.

Duisternis roept iets anders op.

Geen geopende hand, maar vuist, verzet, alertheid en angst.

Licht, kaarslicht, roept mildheid op, opluchting en ruimte, een geopende hand.

Kaarslicht maakt ons kwetsbaar – en juist dat is een kracht als het gaat om leven in het duister.

Okke Jager dichtte ooit:

Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens
Verraadt ons aller angst zich niet
in wie het leven weerloos liet?

De glasglans stemt de blazer mild.
De kaarsvlam vormt de hand tot schild.

De krokus wijst beton zijn grens.
Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.

In de bijbel is de kaarsvlam een kind.

Een kind roept iets op dat het duister niet kan oproepen.

Een kind roept liefdevolle zorg op.

Een kind leert je leven met open handen.

Een kind – zo kwetsbaar als het is – schenkt je een nieuwe weg, een nieuwe kans.

En – gek genoeg – zo'n kwetsbare kaarsvlam, zo'n kwetsbaar kind begrenst uiteindelijk dáárdoor het duister in ons leven.

De krokus wijst beton zijn grens.
Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.

Niet met macht of geweld, maar door de kwetsbaarheid.

Een kwetsbare God – zo leren we die kennen in het kind van Bethlehem.

Een stal met een man en een vrouw en een kind.

Daar zien we een echo van wat Jesaja ooit schreef:

volk dat in duisternis ronddooft
ziet een schitterend licht.
Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen...
[...]
een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven...

Grote machten verhardden zich vroeg of laat, en malen kleine mensen fijn.
Gods liefde is een kleine macht.
Gods licht komt niet met geweld of overmacht, maar in een kind.

Tegenover alle grote namen uit zijn tijd noemt Lucas de naam van Jezus.
Kind in een voederbak – hoe kwetsbaar kun je het hebben?

Hier zijn we samen.
U, jij, ik.
We zijn geen grootmacht.
Gewone mensen.
Maar we zijn samen.
We zingen samen.
We bidden samen.
Kijk om je heen.
Zie elkaar aan – van hart tot hart.

En het licht van kerst vormt onze handen, vormt onze harten en zielen, tot schild.
In de voederbak kraait het kind.

Amen.

~~~~~

Kerstmorgen – dinsdag 25 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Lied 477: 1 (Komt allen tezamen)

Welkom

Zingen: Lied 477: 4 (k), 5 (a)

Stilte, bemoediging

Koorzang: Rejoice and be merry (zie bijlage)

Klein kerstgedicht: God leer ons zien

Zingen: Lied 491 (Kind ons geboren, zoon ons gegeven)

Kyrie

Koorzang: Tussen Kyrie en Gloria (zie bijlage)

Gloria: Lied 484, coupletten: koor, refrein: allen (Go tell it on the mountain)

WOORD

Moment met de kinderen: gebed, Lied 486: 1 en 3 (Midden in de winternacht)

Bijbellezing: Lucas 2: 1 – 7

Zingen: Lied 483: 1 (a), 2 (k) en 3 (a) (Stille nacht)

Bijbellezing: Lucas 2: 8 – 13

Zingen: Lied 481: 1 en 3 (Hoor de engelen zingen de eer)

Verkondiging

Koorzang: Tyrolean Cradle Song (zie bijlage)

ANTWOORD

Voorbeden, stil gebed en Onze Vader

(mededelingen en) gaven;

Lied tijdens de gaven: Lied 473: 1 (a), 2 (k), 3 (a) (Er is een roos ontloken)

GAAN

Inleiding op de zegen: 'de vredesgroet' (solo gezongen door Maud))

Zegen

Slotlied koor en allen: Ere zij God

Verkondiging

Je hoopt ieder jaar weer op een mooi kerstfeest hier. Maar: wat gaat er altijd veel aan vooraf. Mails, telefoontjes, gesprekken, repetities...

Ja, en voor de dominee ook altijd weer het geworstel met een kerstpreek. Een schaap met vijf poten: actueel, maar niet te lang, inhoudelijk maar ook begrijpelijk, aardig voor jongeren, maar ook herkenbaar voor ouderen, genoeg traditie, maar ook iets nieuws. Afijn, vorig jaar dacht ik: volgend jaar sta ik even niet op het rooster, kan ik eens rustig gaan luisteren wat collega Jaap ervan maakt.

Maar collega Jaap vertrok naar Den Haag, en dus moet je toch weer op zoek naar nieuwe inspiratie. Dan kraakt het soms.

Kijk, als je computer vastloopt kun je altijd nog een helpdesk bellen. Maar ja als je met je preek vastloopt...

Nu is het met zo'n helpdesk ook niet altijd alles natuurlijk.

Soms denk ik tijdens zo'n gesprek: de helpdesk weet er nog minder van dan ik.

Maar soms ook begrijpt de helpdesk niet eens wat ik niet begrijp. Ik kan het dan niet uitleggen. En als je dan van tevoren zo'n mededeling krijgt: 'dit gesprek kan worden opgenomen voor trainingsdoeleinden' dan hoop ik dat niemand daar ooit nog naar hoeft te luisteren...

Laatst zei de helpdesk: ik begrijp u niet, maar ik neem de computer wel even over. Nou, dan ben je de regie echt kwijt. Het pijltje schiet naar mapjes waarvan ik niet eens wist dat ze er waren. Klikje hier, klikje daar en: voor mekaar! Dan hoef je als dominee niet in wonderen te geloven, je ziet ze gewoon voor je ogen gebeuren.

Tja, zo'n helpdesk voor je preek. Hemelse inspiratie voor Kerst...

Toen ik daar eens voor de gein op ging googelen kwam ik dit weer tegen:

Kijk: beetje verouderde apparatuur, maar toch: een helpdeskengel!

Hij/zij staat op de Sint Jan in Den Bosch. En is nog bereikbaar ook:

Je begrijpt: ik heb gebeld. 80 cent per minuut, maar dat gaat naar de Sint Jan en hemels advies is natuurlijk onbetaalbaar. Na het onvermijdelijke keuzemenu – 6 opties – kreeg ik de engel aan de lijn.

Bellen met de engel...

Engelen. Als boodschappers tussen hemel en aarde, tussen God en de mens, brengen ze twee realiteiten met elkaar in contact. En in deze moderne tijd doen ze dat op een moderne manier. Telefonisch. Typisch engelen: er steeds op uit om u te helpen!

Altijd wel eens willen weten wa... zo'n engel is en doet?

Bel 0900-SINTJAN 0900-7468526
€ 0,80 per minuut

en leer, hoor, vraag, bid, en verwonder.

p.s. Bellen met de engel is eenvoudig maar niet gratis. De opbrengst komt volledig ten goede aan de instandhouding van het monument waarvan u net zo intens stond te genieten.

vereniging van de HEILIGE JOHANNES
www.sintjan.nl

Plan: Anthonie van Breukelen
dit project is uitgevoerd door WWAJ Media Group - www.wwaaj.nl

Wat kan ik voor u doen?

Goedemorgen! Ik ben predikant in Zoetermeer en ik zou graag wat advies hebben over wat ik de mensen in mijn kerk zou kunnen meegeven met Kerst.

U bent er misschien destijds zelf wel bij geweest toe bij die herders op het veld, u weet wel.

Maar hoe vertaal ik dat nou naar vandaag? Hoe zet ik kerst in een nieuw licht?

En, weet u: ik zit er eigenlijk elk jaar weer mee dat we al 2000 jaar kerst vieren. En zelf preek ik 30 jaar met kerst. Maar ik vraag me steeds weer af wat de wereld daar nou beter van geworden is.

Laats dacht ik: ik moet maar eens voor God bidden. Gek misschien, maar ik had iets van: als God het niet volhoudt met ons, wat blijft er dan nog over? Maar ja, God bidden voor God...

Een sympathieke gedachte dominee. U komt op voor God. Nou, dat past prima bij kerst. En God begrijpt best wat u bedoelt als u voor hem wil bidden. Maar als u werkelijk voor God wil opkomen, dan moet u niet alleen uw ogen dicht doen voor een gebed, maar vooral ook uw ogen opendoen om te kijken waar God u nodig heeft.

Toen wij naar die herders toe gingen hebben we ze toch vooral de weg gewezen. De boodschap was: als je dat kind zoekt, zul je God vinden. U wil Kerst graag in een 'nieuw licht' zetten. Maar heeft u dat oude verhaal wel eens echt goed gelezen? Kom, pak uw Griekse Bijbeltje er nog eens even bij en kijk dan wat er staat over ons en die herders. Ik help u even: Lucas 2: 9.

Neem de tijd, ik wacht wel even en het belgeld gaat toch naar de Sint Jan.

Ik pakte toen snel mijn oude Griekse Bijbeltje en zei: over dat licht staat er: doxa kuriou.

Inderdaad, dominee, en herinnert u zich nog van uw Griekse les: dat doxa is niet zozeer licht, maar eer. Er staat dus: de eer van God straalde om de herders heen. God vond het dus een eer: herders als eerste kraamvisite voor zijn kind. Nou - en dat weet u natuurlijk ook wel - herder was je in die tijd meestal alleen als je echt geen ander werk kon vinden.

'Herdertjes die lagen bij nachte'? Veel te zoetig. Je moet echt niet denken aan brave beheerders van een kinderboerderij. Herders waren eerder ruige uitsmijters bij een nachtclub, straatkrantverkopers zonder ander werk, aan vreemdelingen die niet welkom zijn. God vindt het een eer om die mensen op pad te sturen als eerste kraamvisite voor zijn pasgeboren kind.

Bedoelt u nu dat we van Kerst minder een sprookje moeten maken?

Dominee, u vroeg of 2000 jaar kerst vieren verschil maakt. Of de wereld daar nou beter van geworden is. Wel, al eeuwen is het een hardnekkig euvel om Kerst aan de verkeerde kant te beginnen.

'De wereld' is veel te groot. Dan wordt Kerst inderdaad een sprookje. Kerst begint op de schaal van een voederbakje.

Toen wij engelen naar de aarde kwamen, die eerste Kerst, was dat geen lichtshow voor de hele wereld.

Wij kwamen op een veldje dat niemand kende, naar met herders die niemand zag staan en om door te verwijzen naar een kindje in een bakje stro. God werkt 'bottom up', dominee, van onder naar boven. Abraham was herder, Jacob was herder, Mozes was herder, David was herder. Nou, neemt u van mij aan, geen van die herders dacht eerst ook maar een seconde dat 'ie een verschil gingen maken voor de wereld.

U bent als dominee, ook herder. Relax. Het lot van de wereld hangt niet van kerstpreken af.

Als u uw kerkgangers iets mee wil geven, vraag ze dan om niet aan de verkeerde kant beginnen.

De hele wereld, die kun je niet dragen. Hoeft ook niet. Dat mag je aan het kerstkind overlaten.

Maar uw eigen wereld, dominee. Als kerst u helpt om niet onverschillig te worden, dan heeft kerst de wereld al een beetje veranderd. En als u dat deelt met de mensen in de kerk, dan verandert de wereld al een beetje meer. En als de mensen in uw kerk dat delen met anderen, dan nog weer wat meer.

Kijk, bij die allereerste Kerst hebben wij als engelen de herders de weg gewezen. Maar ze moesten zelf op pad. Want niet engelen veranderen de wereld, maar mensen zoals zij toen, en u, en uw kerkgangers nu. Er wordt iets in gang gezet als jullie erin geloven, als jullie ervoor willen gaan.

Maar dominee, het aantal wachtenden voor de helpdesk is aardig opgelopen en u hebt de Sint Jan inmiddels behoorlijk gespekt. Ik hoop dat u dit gesprek hebt opgenomen voor trainingsdoeleinden. Misschien dat u uzelf en anderen zo een beetje kunt oefenen in gesprekken over de betekenis van kerst.

En o ja: u wilde bidden dat God het vol zal houden. Wel, ik mag u zeggen: dat gebed is al verhoord. God houdt het vol. God blijft geloven dat mensen het verschil kunnen maken. Als jullie erin geloven, als jullie ervoor gaan, juist ook in de kleine dingen. Die herders, mensen in uw kerk, en uzelf.

En als het nodig is, bel rustig nog eens op, dominee. Wij engelen wijzen herders en alle andere mensen nog steeds met plezier de weg. Met kerst, en elke dag daarna. Amen.

~~~~~

Onschuldige kinderen - zondag 30 december 2018

KOMEN

Lied voor de dienst: Eva's lied 73: 1 (Het lied van de dwaze moeder)

Welkom

Aanvangslied: Lied 451: 1, 2 (Richt op uw macht)

Stilte, begroeting en bemoediging

Psalm van de Zondag: Lied 8a: 1, 2, 3 (Heer onze Heer, hoe heerlijk is uw naam)

Kyrie met een gedicht van de Israëlische dichter Uzie Hitman - "Ik zou willen dat u wist"

Kyrielied: Lied 463: 1, 6, 7, 8 (Licht in onze ogen)

Glorialied: Lied 657: 1, 2, 3, 4 (Zolang wij ademhalen)

WOORD

Moment met de kinderen: gebed en gesprek over de lege stal.

En: een stoel voor kinderen die in ons land asiel zoeken, maar dreigen te worden uitgezet.

Lied met de kinderen: Lied 832 (Geroepen om op weg te gaan, canon)

De kinderen gaan naar de nevenruimte

Bijbellezing Jeremia 31: 15-17

Zingen: Psalm 130a: 1, 3 (Uit angst en nood stijgt mijn gebed)

Bijbellezing Matteüs 2: 1-23

Zingen: Eva's lied 73: 1, 2, 3 (Lied van de dwaze moeder)

Verkondiging

Stilte

ANTWOORD

Zingen: Eva's lied 73: 4, 5, 6 - onder het naspel komen de kinderen terug.

Voorbeden, Stil gebed, Onze Vader

(mededelingen en) Gaven

GAAN

Slotlied-1 Bundel ONC/Ichthus 13: 1, 2 (Behoed en bewaar Jij ons)

Zegen

Slotlied-2 Bundel ONC/Ichthus 13: 3, 4 (Behoed en bewaar Jij ons)

Inleiding

In de afgelopen weken lieten we het lied "Geef licht" van Stef Bos klinken.
Een lied dat inhaakt op wat Kerk in Actie doet voor kinderen.

Zijn lied is blijvend actueel.

Net zoals het spreken namens en het opkomen voor kinderen.

Het lied van Stef Bos begint met het donker worden.

Gordijnen dicht, kortere dagen, inkeer.

Het brengt je in kerststemming, in kerstsfeer - maar dat is een Nederlands perspectief.

Zijn lied raakt in zijn eerste couplet ook aan iets anders.

Aan een ander soort duister:

de dromer staat alleen.

zingt hij...

Kinderen staan als geen ander open voor dromen.

Kinderen zijn daarom voor volwassenen van grote betekenis.

De mensheid schaadt niet alleen het kind, maar verduistert de menselijkheid als ze zich vergrijpt aan het kind.

Stef Bos "Geef licht" deel I - <https://nicodelange.nl/wp-content/uploads/2018/12/sb1.mp3>

Verkondiging

Deel A

Gemeente van de Heer, zusters en broeders,

Het had een klein bericht op pagina 4 van onze krant moeten zijn.

Ergens ver weg is een massagraf aangetroffen...

Een bericht waarbij je kunt denken: het is toch wat! – om door te gaan naar het financieel nieuws.

Maar Matteüs maakt het voorpaginanieuws.

Om de dromer.

De dromer staat alleen,
zingt Stef Bos.

Maar niet als het aan Matteüs ligt.

Op het eerste gezicht gaat het in het verhaal vooral over brute macht.

Zoals dat ook is met oorlogen en vluchtelingen van over heel de wereld.

De brute macht schokt én intrigeert, we blijven er graag naar staren.

Macht trekt aan.

Er is altijd wel een politiek of economisch belang om naar machthebbers te blijven kijken – ook als ze bruut geweld gebruiken.

Media schenken aandacht aan de groten, de geweldenaars.

Zelf zijn we gevoelig voor mensen met macht: we lachen mee met hun grapjes, proberen mee te praten over hun onderwerpen.

Maar... hoe vrij zijn we dan om kritisch te kijken naar de verantwoordelijkheid die macht met zich meebrengt?

En: hoe vrij zijn we dan om te zien hoe kleine mensen zich redden te midden van de machthebbers?

[...]

Het Bijbelverhaal doet dat anders.

Matteüs houdt oog voor de dromers.

Net zoals Lucas noemt Matteüs in dit hoofdstuk wel de machthebber – Herodes. Maar twee van elke drie woorden zijn voor de zoekende wijzen, de wenende vrouwen en de dromende Jozef.

Wie hen in het oog blijft houden ontdekt de keerzijde van macht zonder verantwoordelijkheid: angst bij de machthebber voor het kwetsbare. En je gaat dan ook zien hoe die kwetsbare mens zich redt.

Jozef is hier voorbeeld van de dromer.
Drie-, viermaal droomt hij.
En telkens neemt hij zijn droom serieus.
Zó serieus dat zijn leven er helemaal voor op de schop gaat.

Ook de wijzen zijn dromers naast Jozef.
Maar met veel meer nadruk zet Matteüs de verscheurde moeders naast de dromer.

Die blijven roepen tegen de aandacht in die we hebben voor machthebbers.
Die blijven roepen in de diepte van hun hel.
In hun dromen bezoeken hen hun herinneringen – nooit meer zonder traan.
Hun nageslacht leeft in haar ziel – en Matteüs vertelt blijvend haar verhaal.

Stef Bos "Geef licht" deel II - <https://nicodelange.nl/wp-content/uploads/2018/12/sb2.mp3>

Deel B

Er is helemaal niets dat Herodes ontschuldigt.
Er is geen leiding van boven geweest, geen duistere macht uit de hel.
Geen hoger doel, geen zogenaamd algemeen belang maakt zijn daad aanvaardbaar.
Het is alledaags machtsmisbruik – een ongeleide leider.
Van een mens als ik.

Meestal is het kwaad heel alledaags, zakelijk, machtig en zelfs aantrekkelijk.
Zelden een monster.
Mensen zijn zelden echt, tot op het bot kwaadaardig.
Volgens Hannah Arendt is het grootste kwaad in de wereld het niet-nadenken.

Herodes geeft een bevel.
Het wordt pas gruwelijk als zijn soldaten het gedachteloos uitvoeren.
En op hun beurt weer genieten van hun macht.

Kwaad is alledaagser dan we willen.
Waar werk ik gedachteloos mee aan ontwrichtend kwaad?

Ik wil niet zeggen dat er in ons allen een Herodes schuilt.
Maar wel dat in ons allen het verlangen schuilt om mee te doen met de groten der aarde, en hun misstappen toe te dekken.
Bij elke oorlog zijn er godsdiensten die zich binden aan de machthebber.

Dictators kunnen rekenen op zegeningen, ook als ze over lijken gaan.
Mensen zien persoonlijk de machten graag naar de ogen.

De taal van macht is aantrekkelijker dan het kwetsbare leven. .

Aantrekkelijker dan het kerstkind

Aantrekkelijker dan de dromer

Aantrekkelijker dan rouwende moeders.

In de meesten van ons leeft het verlangen zo snel mogelijk voorbij verdriet te komen.
Dat gebeurt in het dagelijks leed, als rouwenden te horen krijgen dat het nu toch wel over moet zijn, na 6 maanden.

Maar soms ook bij onbegrijpelijk groot leed – zoals een Jood die te horen kreeg dat het nu toch onderhand maar eens klaar moet zijn met zijn holocaust...

Daarom mogen we dit verhaal niet overslaan.

Om alledaags kwaad in ons eigen leven bloot te leggen: waar volgen we zonder vragen degenen die over lijken gaan?

Waar vergeten we bij het kijken naar de machthebbers om naar onze ziel te luisteren?

Waar vergeten we degene die droomt van vrijheid, maar wordt uitgezet, illegaal leeft in een land met de mond vol over vrijheid?

Stef Bos "Geef licht" deel III - <https://nicodelange.nl/wp-content/uploads/2018/12/sb3.mp3>

Deel C

Als we ons kop uit het zand halen, is het verreweg het makkelijkst om te gaan schreeuwen dat de slechterik bovenmenselijk slecht is.

Roepen dat de slechterik een monster is dat ver van ons af staat.

Zodat wij, die dat samen roepen, met elkaar een clubje 'goeieriken' zijn.

Wij weten hoe het zit.

Wij zijn tegen het monster.

Wij zijn goed – ... een verleidelijk verhaal.

Maar juist als we ons daarop richten kijken we – gek genoeg – voorbij aan de kleine mensen.

Want die zijn er niet mee geholpen als wij hén gaan vertellen:

...die man is een monster!

Door ons in die taal terug te trekken vormen we een bolwerk.

En zien we over het hoofd dat er ook een gewone man is, met een gewone vrouw, uit een gewoon dorp.

Zien we de rouwende moeders over het hoofd.

Kijk: Herodes komt niet in de stal.

Hij komt niet bij de rouwende moeders.

Niet omdat hij er niet welkom is.

Ook niet omdat hij er niet mag komen, vanwege zijn bruutheid.

Nee: hij komt er gewoon niet.

Want het is een plek waar de macht gering, klein is.

En daar weigert hij te komen – daarom staat hij buiten de stal.

Maar komen wij er dan wel in?
 Zijn wij dan wel bereid om onze macht gering, klein te laten worden?
 Want alleen dan kom je naast deze mensen, deze vrouwen, deze Jozef te staan.

Matteüs probeert dit, en richt zich nadrukkelijk op hen, de kleine mensen.

En zo ziet hij dat deze gewone man opstaat.
 Hij ziet dat Jozef bereid is om alles te laten vallen, om wille van een droom.
 Hij staat op, de vader, in een niet-plaats.
 Hij staat op, hij staat op, hij staat op – de dromer.

Matteüs richt zich nadrukkelijk op de kleine mensen.
 Ik hoor hem Uzie Hitman nazeggen, bij het schrijven van zijn evangelie:

*Ik zou willen dat u wist,
 mijn God,
 ik zou alleen maar willen dat u wist...*

En zo wordt de roep van de rouwende moeders in dit rauwe verhaal een onverwachte marge voor de ziel...

Een stem is te horen in Rama,
 een weklacht en bitter geweest:
 Rachel die weent over haar kinderen
 en zich geen troost wil laten toeroepen
 omdat zij er niet meer zijn!

Zij zwijgen niet.

[...]
 De kindermoord grijpt ons aan – maar het zou een leeg krantenbericht blijven zonder het opstaan van Jozef.
 Het is geen goed bericht als we niet Jozef zien opstaan, met zijn Maria en zijn zoon.
 Want in dat dromen van Jozef, in dat opstaan van hem en zijn vrouw, fluistert Gods adem.

[...]
 De kindermoord grijpt ons aan – maar het zou een leeg krantenbericht blijven zonder het wenen van de moeders.
 Zonder hun wenen zouden we zeggen dat God slimmer is of handiger dan Herodes of verborgen zijn macht doorzet...
 Maar nee, bij hun geweent staat ook God machteloos.
 Daar verzucht, daar weent God in haar tranen.

[...]
 Hun klacht stáát, en mag nooit weg worden gelezen.
 Zeker niet door een brave kerk die met het kerstgevoel nog in het hoofd dit bijbelgedeelte liefst uitroostert.

Of een theologie die zegt dat God dit lijden overwint door Paasmorgen.

Nee: dit is de wereld waarin God onder ons ademt.
In dit leven, dit rauwe leven, luistert en fluistert Geest.

We mógen het verhaal van deze vrouwen niet verzwijgen.
We móeten door het verhaal heen – een heilig moeten.
Een plek waar de macht klein en kwetsbaar is geworden.

Alleen zó kunnen wij reisgenoot zijn voor dromers en asielzoekers of wenende moeders.

En nog iets: alleen zo kunnen we eerlijke gesprekspartner zijn voor wie ontdekt dat zij of hij meewerkt aan een wereld, een beleid, een politiek, een bedrijfsvoering die kleine mensen tot kind van de rekening maken.

Matteüs blijft gericht op die man, die vrouw en dat kind op een niet-plaats.
Die gewone man die droomt, opstaat en op weg gaat.
Want het kind, het kind, het kind...

Matteüs blijft luisteren naar de schreeuw uit de diepte.
De klacht van de vrouwen.
Want het kind, het kind, het kind...

Een verhaal, barstens vol vragen, dat bij ons hoort.
Matteüs maakte het voorpaginanieuws, maar meer dan dat.
Hij trekt ons erin – opdat we de namen blijven noemen van wie onderliggen.

Amen.

~~~~~

BIJLAGEN

Bij advent - projectlied

Te gebruiken bij lied 832. Voor advent I gebruiken we de Liedboektekst. De teksten voor de andere drie zondagen is zelf geschreven.

- 1 Geroepen om op weg te gaan
om op te staan, te reizen
naar een land dat God zal wijzen. (bestaande tekst)
- 2 Gevraagd om naast elkaar te staan
om stil te gaan en horen
naar wat anderen verwoorden.
- 3 De weg waarlangs wij verder gaan
is licht en donker samen,
stap voor stap zeggen wij 'amen'.
- 4 Wij vieren met vertrouwen
het geheim door God gegeven,
in het duister schenkt hij leven.

Bij advent II**'Wij zijn blij met u!' naar het Zonnelied van Franciscus**

Onze God, wij zijn blij met u!
Omdat u voor ons allemaal zorgt
zoals een fijne vader en een lieve moeder
voor hun kinderen zorgen.

Onze God, wij zijn blij met u!
U heeft ons de zon gegeven,
die als een goede broer elke dag bij ons is
en warmte geeft en licht.

Onze God, wij zijn blij met u!
U heeft ons de maan en de sterren gegeven
die als goede zussen elke nacht bij ons zijn;
juist als het donker is, zijn we toch niet alleen.

Onze God, wij zijn blij met u!
U hebt ons lucht en wolken gegeven,
heerlijk water af te koelen als het heet is
vrolijk vuur om je aan te warmen als het koud is.

Onze God, wij zijn blij met u!
U heeft ons de aarde gegeven:
een plek waar we als goede broers en zussen
mogen wonen en spelen, kunnen eten en leven.

Onze God, wij zijn blij met u!
Dank u, voor wat u ons gegeven hebt,
dank u voor alles waar we van genieten,
dank u dat we dit mogen delen met u en met elkaar.

Onze God, wij zijn blij met u!
Dank u, dat u er voor ons bent.
In Jezus, die ons een weg wijst om goed te leven.
In uw Geest; uw arm om ons heen, uw stem in ons hart.

Bij Kerstnacht**IN BEGINSSEL***Tekst: Jannet Delver*

In beginsel was dat woord
God zelf was dat woord.
En in dat woord was leven
en het leven is het licht voor mensen
dat schijnt in duisternis
en voor het duister niet is gezwicht.
Het woord is licht
en het heeft onder ons gewoond.
Het is geworden
en wij hebben het gezien:
Adem van God in een kind.

IN DULCI JUBILO (lied 471)*Tekst: Hanneke Lam*

In dulci júbilo,
Onze vreugd is groot.
Christus is geboren!
Canta Domino.
Laat uw blijdschap horen.
Voorbij zijn angst en nood.
Canta Domino (2x)

O Jesu pervulee,
Geef ons uw liefde mee.
Troost ons in ons lijden.
O puer optimee.
Uw komst zal ons bevrijden.
U laat ons niet alleen.
Schenk ons pais en vree (2x)

Ubi sunt gaudia,
Zing de eng'len na:
In excelsis Deo.
Wij zingen gloria.
Nieuwe liederen klinken.
Wij zingen met elkaar.
Nova cantica (2x)

Bij Kerstmorgen**Rejoice and be merry**

Rejoice and be merry in songs and in mirth,
 O praise our Redeemer all mortals on earth.
 For this is the birthday of Jesus our King,
 who brought us salvation, his praises we'll sing.

A heavenly vision appeared in the sky,
 vast numbers of angels the shepherds did spy,
 proclaiming the birthday of Jesus our King,
 who brought us salvation, his praises we'll sing.

Tussen Kyrie en Gloria *Tekst: ds. Rein Algera*

Er is een oor dat ons roepen hoort
 een oog dat onze zonden ziet.
 Er is een stem die ontferming spreekt,
 een hand onder ons verdriet.
 Er is een God die raakt aan ons bestaan,
 een God, bereikbaar in ons lied.

Tyrolean Cradle Song *Tekst: Thomas Armstrong*

The shadows are falling, the evening 's at hand,
 to watch by the cradle, my Saviour I stand.
 A song I am singing, to lull thee to sleep.
 Oh, rest now from crying, safe guard I will keep.
 Oh sleep, oh rest, thou sweetest and blest!

Forget for a moment the sorrows of earth.
 Man's burden of sin that thou bearest from birth:
 Forget the poor stable where thou must rest.
 If thou dost accept it, no palace so blest.
 Oh sleep, oh rest, thou sweetest and blest!

Thy glory gives grace to the manger and stall.
 On me at thine side may a benison fall.
 Thus blest with thy presence, 't is here I would be,
 Child Jesus, my Saviour, ne'er parted from thee.
 Oh sleep, oh rest, thou sweetest and blest!

Bij advent en zondag Onschuldige kinderenSongtekst adventslied '**Geef Licht**' van Stef Bos

Het wordt steeds vroeger donker
De winter is in zicht
Alles keert naar binnen
De gordijnen gaan weer dicht
De tijd staat op een kruispunt
Niemand weet waarheen
De schoonheid is soms ver te zoeken
De dromer staat alleen

Geef licht, geef licht
Voor een uitweg uit het donker
Geef wat er vaak niet is
Geef licht, geef licht
Geef alles wat je hebt
Geef de liefde een gezicht
(geef, geef.... Licht)

Zie de wereld om ons heen
Zie de leugen die regeert
Zie de ongeleide leiders
Zie hun volk dat crepeert
En zie de oorlog die maar doorgaat
Ook al is ze ver van hier
Onze wereld is te klein
Om het niet te willen zien

Geef licht, geef licht
Geef ruimte en geef uitzicht
Geef wat er vaak niet is
Geef licht, geef licht
Geef alles wat je hebt
Geef de liefde een gezicht
(geef, geef.... Licht)

Ik stak mijn kop onder de grond
Maar de haan die bleef maar kraaien
Alsof hij zei je moet iets doen
Om een verschil te kunnen maken
Je kunt verdrinken in cynisme
Alsof het toch niets uit zal halen
maar in de verte schijnt een ster
Die de richting kan bepalen

En Hij geeft licht, geeft licht
Voor een uitweg uit het donker
Voor wat er vaak niet is
Dus geef licht, geef licht
Geef alles wat je hebt
Geef de liefde een gezicht.
(geef, geef.... Licht)